

Kongaríkin og loynidómarnir

Føroysku fjølmiðlarnir hava ikki mist flogið, teir hava ongantið rættiliga havt nakað flog. Hetta kemst av, at lógin um alment innlit ikki er galdandi í Føroyum.

At føroysku fjølmiðlarnir eiga at hava alment innlit, merkir ikki, at persónlig viðurskipti hjá einstaklingum, so sum skatta- viðurskipti o. a. verður upplýst; men eru tað upplýsingar sum ná- túrliga hava almennan áhuga, eiga hesir at verða latnir fjøl- miðlunum

Tá Sosialurin bað meg skriva eina grein um fjøl- miðlarnar og alment inn- lit, kom mær í huga kong- in, um stýrði sínum kongaríki við harðari hond. Soleiðis fyríkemur mær eisini stóðuna í Fø- royum í dag.

Sum einasta land í fría heiminum, er ikki gald- andi í Føroyum, at press- an fær innlit í viðurskipti, sum almenningurin natúr- liga átti at fáa at vita um.

Undir landinum eru nógvir stovnar. Hver teirra verður stýrdur av persónum — oftani valdir í starvið av politiskum samhugaðum, sum aftur hevir til endamáls at tæna ávísu politiskum bóki.

Hesir stovnar verða í nógvum førum stýrdir sum smá kongaríki. Stovnsleiðararnir gloyma tó ongantið, ella ógvuliga sjáldan adressuna, haðar lagnan er bundin, antin í einum tunnum trá, ella eisini sveissað saman; alt eftir hvussu stór loyali- tetstrúgvín er, og so sjálv- andi toleransar, hver hjá øðrum.

Sleppa ikki inn

Ti er tað eisini soleiðis hjá føroyskum journalistum, at tað sum »autoriteturin« ikki vil hava fram í ljós- mála, ja, tað fær eisini loyvi til at liggja í myrkri. Og so er eisini líka mikið hvussu stóran almennan áhuga tað annars hevur.

Ein hevur eisini var- hugan av, at ikki bert fjøl- miðlarnir hava trupulleik- ar at fáa upplýsingar. Tað hava teir fólkavaldu so sanniliga eisini. Men tað er fyri so vitt ein onnur søga.

Nú er tað so ógvuliga ymiskt, hvat fjølmiðlarnir gera burtúr ávísu viðurskiptum. Summir gera onki. Teir tora stutt sagt ikki.

Og tað er min fatan, at um lógin um alment innlit varð samtykt í lögtingi- num í morgin, so var tað stórt sæð bert Öyggiatíð- indi, ið gjørdi sær dælt av hesum møguleika.

Politisku fjølmiðlarnir hava óskrivadar lógar at halda seg til. T.d. ongan- tið at havast at tí poli- tikki, sum í roynd og veru

føðir og klæðir hesi fjøl- miðlafólk. Og skuldi ein av ideologisku brøðrum teirra komið illa fyri, so skal hetta tigast burtur.

Sjónvarp og útvarp

Útvarpið og sjónvarpið eru so at siga í somu støðu sum tey politisku blöðini. Hesir báðir fjølmiðlar standa á figgjarlóginum, og hava á hvørjum ári brúk fyri loyfjøluni inn í fram- tíðina. Hetta er gularótin um aftur, sum báðir hesir stovnar troyttaleysir renna eftir.

Men eg eri onga løtu í iva um, at just hesi viður- skifti eru til óbetaligan skaða fyri demokratið.

Hetta kann føra við sær, at bert ávísir persónar — helst politiskir mótstæðu- menn — koma í andglett- in, fyri nakað teir hava gjørt ella ikki gjørt. Frá politisku blöðunum hava vit óteljandi prógv fyri, at politiski liturin er avger- andi, um ein persónur skal svinast til ella ikki.

Dagblaðið sá sær soleið- is eisini ein kærkomnan

møguleika, tá blaðið her- fyri frætti um ein tjóð- veldismann, sum hevði brotið ein spegil á einum hotelli í Keypmannahavn.

»Tjóðveldissosialistur- in« skuldi hongjast út. Ein fólkaflaksmaður í somu støðu kundi hinve- gin fílt seg púra tryggan. Dagblaðið hevði ikki torað at brúkt svertu uppá hann. Men har eru jú aðrir politiskir litir — onnur politisk blöð, sum uttan himpr vildu tikið tættin upp hjá Dagblaðnum.

Hetta síðsta hevur ikki nakað beinleiðis samband við alment innlit, men meira um moralin, sum eg haldi eigur at verða tikin við í hesum sambandi.

Mangt høggið

Undir síðstu samgongu var eitt uppskot um al- ment innlit — við tilmáli frá Føroya Blaðmannafé- lag — á skránni fyri ein av tingfundunum. Mær er sagt, at Atli Dam, sum tá var løgmaður, kravdi lógaruppskotið av aftur skránni, uttan grundge- ving.

Nú er tað soleiðis, at fjølmiðlarnir hava lívað leingi uttan hetta al- menna innlit. Og tað sig- ur seg sjálv, at undir slik- um umstøðum er ringt at arbeiða, fyri ikki at siga ógjørligt. Kortini kann ein læra at líva við næstan øl- lum.

Og sjálvsagt kostar tað nakað at seta upp á prent halvar sannleikar, ella bara nakað, ein hevur var- hugan av er skeivt í sam- felagnum. Fyri ikki at tala um hvør tað er, sum hevur ábyrgdina av hesum skeivleikum. Men hetta er hinvegin prisurin fyri ikki at hava alment innlit.

Oftani kostar tað með- andi rættarsakir. Men sjálv um t.d. ein blað- stjóri skal lata henda pris- in, hevur fortíðin vist okk- um, at slikar rættarsakir hava gagnað samfelag- num og einstaklingum ometaliga nógv.

Um vit taka »Global- góluna«, so vita vit, at just henda gøla setti forð- ingar fyri, at eirindaleysir menn áhaldandi kundu misbrúka landskassan.

sjónarmið

Oftani kostar tað meðandi rættar- sakir. Men sjálv um t.d. ein blað- stjóri skal lata henda prisin, hevur fortíðin vist okkum, at slikar rættar- sakir hava gagnað samfelagnum og einstaklingum ometaliga nógv.

Um vit taka »Global-góluna«, so vita vit, at just henda gøla setti forðingar fyri, at eirindaleysir menn áhaldandi kundu misbrúka lands- kassan.

Eitt net av keldum

Öyggiatíðindi hava baði undan og eftir hesa rætt- arsak havt eina ørgrynnu av fólki, sum kunnu hjálpa til við upplýsing- um, har hesir gjøgnum vanligar kanalar eru ógjø- rligir at fáa fatur í. Onkur hevur sagt, at upplýsing- arnet okkara kann saman- berast við fregnartæn- astuarbeiði.

Tað kann so vera. Men í tí neti av keldum, sum Öyggiatíðindi hava, er eis- ini tað galdandi — nevni-

liga, at ein kelda ikki veit av aðrari. Og at netið rekkur langt inn í system- ið.

Ólika lættari hevði tað verið, um lógin um alment innlit var galdandi; men til ta tíð nýta vit okkara egna net av keldum.

Og føroysku fjølmiðlar- nir »flúgva« framvegis við skerdum veingjum; summir verri fyri enn að- rir.

Dan Klein,
blaðstjóri

HØVUÐSVINNINGUR ICEWEAR- troyggjurnar

frá Árblik í Íslandi — nú í Føroyum

Øðrvísi lætt — og stásklodd/klæddur, so er loysnin ein av hesum snotuligu og lítføgru Íslands-troyggjunum.

Umboð í Føroyum:

Petur Nolsøe heilsøla

Temurbyggur, Tlf. 11899, Fax 10837, Box 113, 110 Tórshavn

Fæst eisini hjá:

Brandal og Heygabúðini í Klaksvík, Jungmann í Havn og Saltangará, Gunder Harratoy í Havn, Karolinu Weihe í Servagi, John Hammer á Tvøroyri, Elviri Jøhl í Vági, Zacharias Müller í Porkeri

